

ті, самоствердження.

Отже, широке впровадження інтеграції в циклі вивчення природничих дисциплін є ефективним засобом підвищення якості навчально-виховного процесу, спрямованого на формування неординарного мислення студентів, сприйняття ними світу і самих себе в новому якісному вимірі.

Література

1. ДЕРЕБО С.Д., ЯСВИН В.А. Экологическая педагогика и психология. – Ростов н/Д.: Феникс, 1996.
2. КОСТИЦЬКА І.М. Проблеми екологічної освіти в педагогічній теорії і практиці роботи шкіл України (1970-1990 рр.): Дис. ... канд. пед. Наук: 13.00.01. – К., 1995.
3. СУХОМЛИНСЬКИЙ В.А. О воспитании. – М., 1975.

ЕКОЛОГІЧНИЙ КОМПОНЕНТ МОТИВАЦІЇ ВИВЧЕННЯ ХІМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН В АГРАРНОМУ ВУЗІ

Власенко О.Г. (Суми)

Особливістю навчання у вищій школі є те, що переважна більшість студентів свідомо обрали напрямок своєї подальшої підготовки. Отже, вони налаштовані на розширення сфери інтересів у обраній галузі знань. Тому для них актуальними є мотиви розкриття інтелектуального, творчого потенціалу, прагнення поєднувати навчання із саморозвитком, удосконалювати свої професійні навички тощо. У той же час, не всі студенти усвідомлюють необхідність вивчення фундаментальних дисциплін, до яких в аграрному вузі належить хімія. Причиною цього є нерозуміння студентами значущості хімічних знань для життя та професійної діяльності.

Отже виникає потреба в реформуванні всіх складових компонентів процесу навчання хімічних дисциплін у вищій школі (цільового, стимулюючо-мотиваційного, змістового, операційно-діяльнісного, контрольного-регулюючого, оцінно-результативного) для піднесення "іміджу" хімії як науки і навчальної дисципліни. У даній статті детальніше зупинимось на розкритті зв'язку між стимулюючо-мотиваційним, змістовим і операційно-діяльнісним компонентами; з'ясуємо як оновлення змісту навчального предмету впливає на мотивацію його вивчення і за допомогою яких засобів і методів реалізується цей вплив.

Змістовий компонент впливає на конкретизацію цілей навчання, на вибір способів їх реалізації – засобів, методів і форм організації навчальної діяльності студентів, стилю спілкування між викладачем та студентами.

Стимулюючо-мотиваційний компонент пронизує всі інші компоненти процесу навчання. Без його реалізації студенти не приймуть ціль і завдання навчання, оцінка результатів їх діяльності не буде виконувати мотиваційну функцію, до змісту навчання проявлятиметься байдуже ставлення [1 С.71].

Ми вважаємо, що оновлений зміст хімічних дисциплін повинен враховувати:

- потреби особистості в хімічних знаннях для життя в реальних умовах;
- перспективи розвитку і досягнення сучасної хімічної науки;
- зв'язок хімічних знань із спеціалізацією студентів.

Зазначеним вимогам відповідає тенденція екологізації змісту хімічних

дисциплін. Розгляд проблем, що знаходяться в ближньому оточенні й безпосередньо впливають на здоров'я студентів та їх рідних сприяє усвідомленню важливості навчального матеріалу, викликає бажання розібратися в причинах їх виникнення та способах вирішення.

Хімія належить до навчальних предметів із провідним компонентом "наукові знання". У таких предметах презентація нового змісту здійснюється переважно на основі викладу (у різних формах – лекція, розповідь, бесіда) [4 С.75]. Ефективність засвоєння змісту матеріалу залежить від організації процесу навчання. Зв'язок між прийнятими в аграрних вузах моделями вивчення хімічних дисциплін та етапами їх вивчення відображено на рис.1.

Рис. 1. Система моделей та етапів навчання хімічних дисциплін в аграрному ВНЗ

Ознайомлення з екологічним матеріалом при вивченні хімічних дисциплін у рамках традиційної моделі навчання А здійснюється під час розповіді лектора або при роботі з друкованими та електронними джерелами інформації. При роботі за моделлю Б – студенти у формі бесіди та діалогу з викладачем знаходять відповідь на проблемне завдання.

На етапі застосування змісту в навчальній практиці студентам пропонувались хімічні завдання екологічного спрямування [2, 3], які об'єднані в систему і поєднані сукупністю взаємопов'язаних ознак. Розподіл завдань на групи здійснено за сімома критеріями, а саме: змістом навчального матеріалу, способом розв'язку, формою пред'явлення, дидактичною метою, характером пізнавальної діяльності, особливостями розумових дій, формою організації виконання. Дана класифікація завдань екологічного змісту дозволяє використо-

увати їх при проведенні лабораторно-практичних занять, у самостійній роботі студентів і тестах для самоконтролю. Це дозволило включити систему хімічних завдань екологічного змісту в кредитно-модульну технологію навчання хімії, яка діє в СНАУ. Такий підхід до методики використання завдань екологічного змісту дозволив виявити, які саме завдання, у якій послідовності та за допомогою яких способів, прийомів, форм організації навчання доцільно використовувати при вивченні хімії студентами аграрних спеціальностей, з урахуванням найменших витрат часу, зусиль викладачів і студентів, а також гарантованим досягненням кінцевих результатів.

На третьому етапі процесу вивчення екологізованих хімічних дисциплін відбувається використання наукових знань під час навчально-виробничих практик та самостійної професійної діяльності спеціалістів агропромислового комплексу.

Результати проведеного педагогічного дослідження щодо ефективності використання системи завдань екологічного змісту при вивченні хімічних дисциплін студентами аграрних спеціальностей свідчать про її позитивний вплив на рівень хіміко-екологічних знань студентів, та усвідомлення їх цінності в забезпеченні виживання людини в умовах сучасної екологічної ситуації.

Література

1. Бондар В.І. Дидактика. – К., Либідь, 2005. – 264 с.
2. Власенко О.Г. Завдання екологічного змісту в курсі хімії: Навчальний посібник. – Суми: Сум ДПУ ім. А.С. Макаренка, 2004 р. – 94 с.
3. Власенко О.Г. Тести з хімії екологічного змісту: Навчальний посібник. – Суми: Сум ДПУ ім. А.С. Макаренка, 2006 р. – 150 с.
4. Лекції з педагогіки вищої школи: Навчальний посібник / За ред. В.І Лозової. – Харків: "ОБС", 2006. – 496 с.

МЕНЕДЖМЕНТ КАЧЕСТВА ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ КАК ОБЪЕКТ СТАНДАРТИЗАЦИЙ

Волошко Л.Б. (Полтава), Волкова Н.Н. (Москва)

Четвертого марта 2008 года в Брюсселе Украина стала полноправным членом Европейского реестра обеспечения качества (EQAR), государственными членами которого стали 18 стран-участниц Болонского процесса. Основателями Европейского реестра обеспечения качества (EQAR) являются четыре структуры (Е4), являющиеся консультативными членами Болонского процесса по вопросу формирования Европейского пространства высшего образования: ENQA – Европейская сеть обеспечения качества высшего образования; EUA – Европейская ассоциация университетов; EURASHE – Европейская ассоциация высших учебных заведений, которые не являются университетами; ESU – Европейский союз студентов. Данный реестр будет действовать в соответствии со стандартами и нормами обеспечения качества высшего образования, принятыми министрами, отвечающими за высшее образование, в Бергене 2005 года [1]. Таким образом, проблема менеджмента качества высшего образования, ее прикладные аспекты, касающиеся разработки образовательных и профессиональных стандартов, являются весьма актуальными для Украины.

Под менеджментом качества высшего образования мы понимаем скоординированную деятельность по руководству и оперативному управлению